

Projecthandleiding Profielwerkstuk

Opdrachtomschrijving, beoordeling, projectaanpak
en fasering van het profielwerkstuk

Colofon

Auteurs	Werkgroep Ho-vaardigheden/Profielwerkstuk (PWS): Rowan Beijk-Huijgen (werkgroepcoördinator, Erasmus Universiteit Rotterdam) Frans Bezemer (Wartburg College) Anneke van Dalen-Vermaak (VAVO Rijnmond College) Wim Jagtenberg (Hogeschool Inholland) Mathilde Kiers-Hietkamp (Develsteincollege) Greetje Kranenburg (Insula College) Anique de Kreij (PENTA college CSG Jacob van Liesveldt) David Lans (Emmauscollege) Mariëlle Nijsten (Hogeschool Rotterdam) Adrie Oosterom (Hogeschool Inholland) Ellis Wertenbroek (werkgroepcoördinator, Hogeschool Rotterdam)
Feedback	Martine Baars (Erasmus Universiteit Rotterdam) Roelant Boot (Thorbecke Voortgezet Onderwijs) Jan van Es (Hogeschool Rotterdam) Nicolette van Halem (Erasmus Universiteit Rotterdam) Carla Spek (Hogeschool Rotterdam) Annemiek Veken (Hogeschool Rotterdam) Pim Warffemius (Hogeschool Rotterdam) Roelie van der Zouwen (Hogeschool Inholland)
Redacteur	Anneke Nunn (annekenunn.nl)
Vormgever	Kim van der Waart (kimvanderwaart.nl)

Deze publicatie is tot stand gekomen binnen het Samenwerkingsverband 'Samen werken aan een betere aansluiting vo-ho' (aansluiting-voho010.nl).

Voor feedback of vragen over deze publicatie: samenwerkingvo-ho@hr.nl.

Voorwoord

In het examenjaar doe je naast je vakken een groot onderzoek: het profielwerkstuk (PWS). Dat schoolproject is de afsluitende meesterproef van je profielvakken. Je moet ermee aantonen dat je een meester bent in minstens één examenvak uit je profiel. Je past de kennis en vaardigheden toe die je de afgelopen jaren hebt geleerd. Zo maak je een meesterwerk waarmee je laat zien dat je klaar bent voor het vervolgonderwijs. In een team van leerlingen ga je een onderwerp onderzoeken dat je zo interessant vindt dat je er graag langere tijd mee bezig bent. Deze projecthandleiding en het bijbehorende Werkboek Profielwerkstuk zijn hulpmiddelen om dat meesterwerk stap voor stap te maken. Zo moet het zeker lukken.

Leeswijzer

Projecthandleiding Profielwerkstuk

In hoofdstuk 1 van de projecthandleiding lees je waarom je profielwerkstuk zo belangrijk is voor je vervolgopleiding. Hoofdstuk 2 gaat in op de opdrachtomschrijving, leerdoelen en beoordeling van het profielwerkstuk. Ook vind je er informatie over het PWS-project: werken in een team en de begeleiding door je school. Hoofdstuk 3 somt overzichtelijk op wat je in elke fase van het PWS-project moet lezen, doen en inleveren. Zo kan je de grote lijn goed bewaken. Ten slotte belicht hoofdstuk 4 de beoordeling van het profielwerkstuk. We raden je aan de projecthandleiding goed door te lezen aan het begin van het PWS-project.

Werkboek Profielwerkstuk

Als je echt aan de slag gaat, vind je in het werkboek voor elk van de zes fases van het PWS-project een hoofdstuk met achtergrondinformatie, opdrachten, stappenplannen, checklists en templates. Die kan je gebruiken om je PWS-project uit te voeren en de kwaliteit van je werk te controleren.

We wensen je veel plezier en wijsheid toe bij het maken van je profielwerkstuk!

Team bovenbouw havo en vwo

Rotterdam, september 2021

Inhoudsopgave

1. Introductie profielwerkstuk	5
1.1 Praktijkgericht onderzoek in een team.....	5
1.2 Voorbereiding op hbo en wo.....	5
2. Hoe ziet het PWS-project eruit?.....	6
2.1 Team en begeleiding	6
2.2 Fasering en tijdsbesteding.....	6
2.3 Hulpmiddelen.....	7
2.4 Wat wordt er van je verwacht?	8
3. De zes fases van het PWS-project	9
3.1 Fase 1: voorbereiding.....	9
3.2 Fase 2: oriëntatie/verkenning	11
3.3 Fase 3: plan van aanpak/onderzoek opzetten.....	13
3.4 Fase 4: onderzoeksuitvoering.....	16
3.5 Fase 5: verslag en presentatie.....	19
3.6 Fase 6: evaluatie en beoordeling.....	21
4. Hoe wordt het profielwerkstuk beoordeeld?	23
4.1 Beoordeling logboek	24
4.2 Beoordeling portfolio	24
4.3 Beoordeling verslag.....	25
4.4 Beoordeling presentatie.....	25
4.5 Extra onderscheidingen.....	25
4.6 Herkansing.....	25

1. Introductie profielwerkstuk

Als je je profielwerkstuk hebt afgerond heb je een onderzoeksverslag opgeleverd en je resultaten aan een publiek gepresenteerd. Misschien heb je ook een product gebouwd, iets georganiseerd of een toneelstuk geschreven. Iets waar je trots op bent en wat je graag aan iedereen laat zien. Maar zover is het nog niet. Daar gaat een heel proces aan vooraf waarmee je nu gaat beginnen.

1.1 Praktijkgericht onderzoek in een team

Het profielwerkstuk is een project waarin je een praktijkgericht onderzoek uitvoert met een team. Je gaat ontdekken hoe iets werkt, waarom iets is zoals het is of hoe je een oplossing kan ontwerpen waarmee iets beter kan. Het onderwerp van je profielwerkstuk mag je zelf kiezen, zolang het aansluit bij tenminste één profielvak. Bij het profiel Cultuur en Maatschappij gelden Nederlands en Engels ook als profielvakken. Ook het team kies je zelf.

Je gaat zelf een onderzoeksvraag over je gekozen onderwerp bedenken waarop nog geen goed antwoord bestaat. Dat antwoord ga jij vinden met praktijkgericht onderzoek. Dat kan bijvoorbeeld zijn: mensen interviewen, enquêtes houden, experimenten opzetten, iets bouwen om te laten zien dat het werkt of iets uitbeelden. Daarbij maak je gebruik van eerder onderzoek of bestaande informatie over je onderwerp. Je gaat alles doen wat nodig is om je onderzoeksvraag te beantwoorden. En zo verander je van een gebruiker van andermans informatie in een maker van betrouwbare informatie voor anderen.

Een andere mogelijkheid is om in het PWS-project een concreet product te ontwikkelen, te ontwerpen of te organiseren. Dat kan van alles zijn: een thematische ouderavond of lessenserie verzorgen op een (basis)school, een promotiefilm voor je eigen sportclub opnemen of een nieuw schoolplein ontwerpen en vormgeven in een maquette, een campagne op school opzetten om gezond eten te promoten of een PWS-site bouwen voor de school. Bij de eindpresentatie heb je de mogelijkheid om je product te presenteren. Wat je ook kiest, je levert niet alleen je product op maar schrijft ook een PWS-verslag.

1.2 Voorbereiding op hbo en wo

Terwijl je je profielwerkstuk maakt, leer je meer over het onderwerp dat je onderzoekt. Maar je leert nog meer over de manier van werken die nodig is om in een team aan een groot project te werken. In de meeste vervolgstudies ga je ook toegepast (hbo) of wetenschappelijk onderzoek (wo) doen en in teamverband aan projecten werken. Je ontwikkelt nu al doende allerlei vaardigheden die je later kan gebruiken: vaardigheden voor het hoger onderwijs. We noemen die hier hbo-vaardigheden of

beroepscompetenties, omdat het hbo een speciale test heeft ontwikkeld om te kijken in hoeverre iemand ze bezit. Maar in feite zijn het dezelfde competenties die je nodig hebt bij een universitaire studie. Dat zijn onder meer zelfstandig leren, samenwerken, plannen en organiseren, analyseren en informatieverwerking, probleemoplossing en communicatie.

In je vervolgopleiding komt het ontwikkelen van al die vaardigheden bij elk project terug. In het PWS-project start je ermee. Je kan je dus alvast voorbereiden op hoe je straks als student aan de slag gaat. Ook kan je kennismaken met het soort hulpmiddelen dat je daarbij gaat gebruiken, want de inhoud en vorm van deze Projecthandleiding Profielwerkstuk lijkt op die van de handleidingen bij de vakken (modules) in het eerste jaar van je vervolgstudie.

2. Hoe ziet het PWS-project eruit?

2.1 Team en begeleiding

Elk team krijgt een PWS-begeleider, meestal een docent van een vak uit je profiel. Die begeleidt het team bij het opzetten en uitvoeren van het profielwerkstuk. Tussendoor werk je grotendeels zelfstandig aan het project. Samen met minstens nog één andere leerling, maar bij voorkeur is het team groter. Bij teambijeenkomsten maak je met elkaar werkafspraken over de zelfstudieactiviteiten die je buiten die sessies uitvoert. Zo word je beter in teamsamenwerking, probleemoplossing, projectcommunicatie en onderzoeksvaardigheden.

Verder overleg je in elke fase minstens eenmaal met je PWS-begeleider, nadat je je portfolio en logboek hebt bijgewerkt. De begeleider checkt dan de voortgang van het project en geeft feedback. Je kan dan natuurlijk ook vragen stellen of problemen aankaarten. De PWS-begeleider geeft dan een tussentijdse beoordeling, zodat je weet waar je aan toe bent. Ten slotte maken jullie afspraken over de volgende fase. Dit overleg is soms alleen met je eigen team, soms met enkele teams samen.

2.2 Fasering en tijdsbesteding

Het PWS-project begint met een gezamenlijke kick-off waarbij de docenten het doel van het profielwerkstuk en de manier van werken uitleggen. Het eindigt met de eindpresentaties op de jurydag.

Fasering

Je voert je onderzoek uit in zes fases:

Fase 1: voorbereiding	Fase 2: oriëntatie/verkenning	Fase 3: plan van aanpak/onderzoek opzetten	Fase 4: onderzoeks-uitvoering	Fase 5: verslag en presentatie	Fase 6: evaluatie en beoordeling
De introductie tot het profielwerkstuk	De keuze van het team en het onderwerp	Het vooronderzoek, de onderzoeksopzet en planning	De uitvoering van het geplande onderzoek	Onderzoeksresultaat vastleggen en presenteren	Evaluatie en beoordeling van het proces en het verslag
Introductie onderzoek doen en profielwerkstuk, verkenning thema	Keuze PWS-onderwerp, combinatie vak(ken) teamgenoten en PWS-begeleider	Plan van aanpak met onderzoeksopzet	Informatie verzamelen, analyseren en interpreteren	Verslag afronden en resultaten presenteren	Beoordeling, evaluatie en reflectie onderzoek
	Voortgangsgesprek	Voortgangsgesprek	Voortgangsgesprek	Voortgangsgesprek	Voortgangsgesprek
Data en tijden:	Data en tijden:	Data en tijden:	Data en tijden:	Data en tijden:	Data en tijden:

In hoofdstuk 3 vind je een gedetailleerd overzicht van elke fase en de stappen, opdrachten en resultaten die daarbij horen.

Tijdsbesteding

De totale studielast voor havo en vwo is minstens 80 klokuren per persoon. Zolang je met het profielwerkstuk bezig bent, moet je erop rekenen dat ieder groepslid er gemiddeld 2 tot 4 uur per week aan besteedt.

2.3 Hulpmiddelen

Voor je profielwerkstuk maak je gebruik van twee documenten met instructies: deze projecthandleiding en het Werkboek Profielwerkstuk. In het werkboek vind je een uitgebreide theoretische beschrijving bij iedere fase van het profielwerkstuk, opdrachten bij die theorie en (links naar) aanvullende informatie. Ook bevat het werkboek werkvormen, stappenplannen en templates om je PWS-project uit te voeren, je verslag en presentatie te maken en je portfolio en logboek te vullen. Ten slotte licht het werkboek toe hoe je de kwaliteit van je projectactiviteiten zelf kan controleren.

Niet iedereen hoeft alles uit het werkboek te gebruiken. Je leest alleen die informatie en je maakt alleen die (voorbereidings)opdrachten die jij nodig hebt om de verplichte opdrachten ('deliverables') per fase op te leveren. Daarnaast kan je PWS-begeleider in overleg met jou bepalen welke opdrachten je moet doen.

Document	Opdrachten
<p>Projecthandleiding Profielwerkstuk</p> <p>Een algemene beschrijving over hoe jij het PWS aanpakt. Het PWS bestaat uit verschillende fases. In elke fase lever je bepaalde deeldocumenten in.</p>	<p>Deliverables voor je projectdossier: welke verplichte resultaten lever je op met jouw projectteam? De templates voor de deliverables staan in het Werkboek PWS. De deliverables bestaan uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Portfolio: Per fase zijn er documenten die je gaat opleveren voor de tussentijdse beoordeling. Deze verzamel je in je portfolio. • Logboek: In het logboek houd je bij hoe jouw ontwikkeling op de leerdoelen verloopt en hoe je als team samenwerkt. Je houdt in het logboek bij hoeveel uren je besteedt aan de projectactiviteiten. Dit maakt deel uit van de beoordeling. Lever je bijgewerkte logboek in bij elke fase. • Eindverslag en -presentaties Je onderzoeksresultaten verwerk je in een verslag. Vervolgens presenteer je het projectresultaat. Het publiek bestaat uit docenten en medeleerlingen, maar ook uit ouders of andere betrokkenen bij het onderzoek. Je kunt op uiteenlopende manieren onderzoek presenteren, bijv. via een demonstratie, een lapbook of onderzoeksposter. • Een overzicht van aanvullende informatie en opdrachten met de 'How to's' die je kunnen helpen de (onderzoeks)activiteiten voor te bereiden en uit te voeren. De uitwerking van deze opdrachten vind je in het werkboek. Je PWS-begeleider zal in overleg met jou afspreken welke oefeningen je moet en mag doen.
<p>Werkboek profielwerkstuk</p> <p>Een uitgebreid handboek met diverse literatuur, werkvormen en opdrachten die jou op weg helpen bij het maken van je PWS. Zie ze als aanvullende hulpbronnen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Een uitgebreide theoretische beschrijving bij iedere fase van het profielwerkstuk. • Diverse opdrachten bij deze theorie in elke PWS-fase. Je begeleider zal in overleg met jou afspreken welke oefeningen je moet en mag doen.

2.4 Wat wordt er van je verwacht?

Houding en gedrag

Je bent zelf verantwoordelijk voor de voortgang van je profielwerkstuk. Je zet daarvoor een houding en gedrag in die passen bij het werken aan een project en het doen van onderzoek, zoals nieuwsgierig zijn, doorzettingsvermogen hebben, meedoen en -denken, vragen stellen, een actieve houding hebben, goed luisteren en kritisch zijn.

Leerdoelen

Dit project is geen afsluiting, maar eerder een tussenstap naar de opleiding die je hierna gaat volgen in het hbo of wo. In het hoger onderwijs werk je vanaf het eerste jaar aan praktijkgericht of wetenschappelijk onderzoek, vaak in projectteams. Dat ga je in het PWS-project ook doen.

In het hoger onderwijs doe je niet alleen inhoudelijke kennis op. Je ontwikkelt er ook vaardigheden zoals zelfstandig leren, samenwerken, plannen en organiseren, communiceren, analyseren en informatie verwerken en problemen onderzoeken en oplossen. Al die vaardigheden gebruik je ook voor je profielwerkstuk. De leerdoelen en de beoordeling van je profielwerkstuk zijn ook op deze vaardigheden gebaseerd. Je zou het PWS kunnen zien als het examen van de vaardigheden in het voortgezet onderwijs.

Het maken van je profielwerkstuk is een goede manier om te oefenen met verantwoordelijkheid nemen zoals van je verwacht wordt in het hoger onderwijs. Formuleer daarom persoonlijke leerdoelen en reflecteer op je voortgang. Denk aan leerdoelen rond de ontwikkeling van (studie)vaardigheden (zoals reflecterend vermogen of onderzoeksvaardigheden), het proces (zoals plannen of initiatief nemen) of de theoretische inhoud (nieuwe kennis).

3. De zes fases van het PWS-project

3.1 Fase 1: voorbereiding

In deze fase doe je het volgende:

1. *Je doet onderzoek.*
Je leert wat onderzoeken is, hoe je onderzoek doet, wat onderzoeksvaardigheden en hbo-competenties zijn en hoe onderzoek vorm krijgt in het hoger onderwijs.
2. *Je vormt je een beeld van het profielwerkstuk.*
Je krijgt informatie van je docenten over het proces om een profielwerkstuk te maken en het niveau dat van je verwacht wordt. Je vormt je een goed beeld van wat je te wachten staat en van er van jou verwacht wordt.
3. *Je verkent een thema voor het profielwerkstuk.*
Je laat je inspireren door voorbeelden en maakt een top 10 van mogelijke onderwerpen. Schrijf alle antwoorden op de oefeningen voor jezelf op, net als de vragen die tussendoor in je opkomen. Die informatie helpt je in de volgende fase goede keuzes te maken.

Deze fase start op: <input type="text"/>	Deadline inleveren resultaten:
Deze fase eindigt op: <input type="text"/>	
Bijeenkomsten op school <input type="text"/>	
Begeleiding profielwerkstuk <input type="text"/>	

Inleveren na fase 1

Aan het eind van deze fase heb je minstens het volgende ingeleverd voor je projectdossier (zie het Werkboek Profielwerkstuk voor templates):

Thema	Informatie	Deliverables
Overzicht van onderwerpen die je interesseren	Welke onderwerpen interesseren je? Wat kan je doen om tot een thema te komen?	Portfolio Voor havo: ☐ top 10 interessante onderwerpen Voor vwo: ☐ plan voor themakeuze
Een persoonlijk totaaloverzicht van het PWS-project met data	Wat is je globale PWS-planning?	Logboek ☐ globale planning profielwerkstuk
Persoonlijke leerdoelen waaraan je wil werken	Wat zijn je PWS-leerdoelen?	Logboek ☐ PWS-leerdoelen

Informatie en opdrachten bij fase 1

Deze informatie en opdrachten in het werkboek kunnen je helpen bij het vullen van je projectdossier:

Thema	Informatie	Opdrachten
Onderzoek doen	Wat is onderzoeken?	☐ Bedenk wat je voor zelf hebt onderzocht.

	Hoe doe je onderzoek? (voor havo)?	☐ Bedenk wat je op school hebt onderzocht. ☐ Bedenk wat een professional onderzoekt.
	Hoe doe je onderzoek in het hbo?	
	Hoe doe je onderzoek? (voor vwo)	
	Wat zijn de competenties voor het hoger onderwijs?	☐ Breng je competenties in kaart.
Introductie profielwerkstuk	Wat is het profielwerkstuk?	☐ Bedenk wat je verwacht van het profielwerkstuk.
	Welke vragen heb je nog over het profielwerkstuk?	☐ Stel inhoudelijke en organisatorische vragen.
	Wat voor eindniveau wordt er van je verwacht?	☐ Zoek op hoe het profielwerkstuk wordt beoordeeld.
	Hoe leg je ideeën vast?	☐ Kies de vorm van je inspiratieboek.
	Hoe leg je je leerproces vast?	
	Hoe win je een prijs met je PWS?	☐ Bedenk hoe je profielwerkstuk in de prijzen kan vallen.
Thema kiezen (verkennen)	Welke profielwerkstukken spreken je aan?	☐ Bedenk wat voor profielwerkstuk bij je past.

Wat heb je in fase 1 geleerd?

Je weet nu wat een profielwerkstuk is en wat je ervan kan leren, voor nu en voor je vervolgopleiding. Je hebt persoonlijke leerdoelen voor jezelf geformuleerd om aan te werken. Je hebt een overzicht van de tijd die je per fase aan het profielwerkstuk gaat besteden en welke begeleiding je daarbij krijgt. Verder heb je inspiratie opgedaan voor mogelijke onderwerpen.

3.2 Fase 2: oriëntatie/verkenning

In deze fase kies je je onderwerp voor je profielwerkstuk en het vak of de vakken waar het bij hoort. Je bepaalt wie teamgenoten worden. Ook wordt in de oriëntatie duidelijk wie je begeleider wordt. Naast je persoonlijk inspiratieboek ga je vanaf nu ook een logboek bijhouden. Daarin noteer je onder meer hoeveel tijd je besteedt aan de activiteiten van het profielwerkstuk.

Deze fase start op: <input type="text"/>	Deadline inleveren resultaten:
Deze fase eindigt op: <input type="text"/>	
Data bijeenkomsten op school <input type="text"/>	
Data PWS-begeleiding <input type="text"/>	

Inleveren na fase 2

Dit moet er aan het eind van deze fase minstens zijn toegevoegd aan je projectdossier (zie het Werkboek Profielwerkstuk voor achtergrondinformatie, stappenplannen, voorbeelden en templates):

Thema	Informatie	Deliverables
PWS-voorstel versie 1	Hoe ziet je PWS-voorstel eruit?	Portfolio ☐ PWS-voorstel versie 1
Bijgewerkt logboek	Hoe ziet je logboek eruit?	Logboek ☐ logboek bijgewerkt tot en met fase 2: oriëntatie/verkenning

Aanvullende informatie en opdrachten

Deze informatie en opdrachten in het werkboek kunnen je helpen bij het vullen van je projectdossier:

Thema	Informatie	Opdrachten
Thema kiezen (verdiepen)	Welke interesses heb je?	☐ Doe een interesstest.
	Hoe doen anderen onderzoek?	☐ Laat je inspireren door andermans onderzoek.
	Welke websites zijn er over profielwerkstukken?	☐ Gebruik informatie van hogescholen.
	Welke onderwerpen zijn er per schoolvak?	☐ Haal inspiratie uit je schoolvakken.
	Hoe stel je vragen vanuit een ander perspectief?	☐ Stel vragen vanuit een ander perspectief.
	Hoe vind je een thema door te brainstormen?	☐ Doe een brainstorm.

	Hoe vind je vragen over je thema met brainwriting?	☐ Zet brainwriting in.
	Hoe vind je een goed deelonderwerp?	☐ Ga op zoek naar een deelonderwerp.
	Wat is er al bekend (en wat niet)?	☐ Breng voorkennis in kaart.
Werken in teamverband	Hoe kies je een team?	☐ Reflecteer op je teamkeuze.
	Wat is je teamrol?	☐ Doe de Belbin-teamtest of de big five-persoonlijkheidstest.
	Hoe werk je goed samen in een team?	

Begeleiding

In deze fase kan je het volgende van je PWS-begeleider vragen:

- informatie over alle richtlijnen en afspraken over het profielwerkstuk
- voorbeelden van goede profielwerkstukken
- antwoorden op al je vragen om een duidelijk beeld te krijgen van het hele PWS-project en de begeleiding van de docent
- feedback op je PWS-voorstel versie 1

Wat heb je geleerd in fase 2?

Je weet nu beter welke onderwerpen je interessant vindt, wat daar al over bekend is, en hoe je een onderwerp kan omzetten naar een geschikt en haalbaar onderzoeksídee. Je hebt nagedacht over de rol en kwaliteiten die jij hebt in een team en hoe de kwaliteiten van anderen je aanvullen. Al die input verwerk je in een PWS-voorstel.

3.3 Fase 3: plan van aanpak/onderzoek opzetten

Nu kan je een plan van aanpak of onderzoeksplan maken. Daarin beschrijf je wat je wel en niet gaat onderzoeken en wat je als resultaat wil opleveren. Ook denk je na over de beste manier om dat als team te doen. Jullie maken daar ook afspraken over in een teamcontract.

Je deelt het grote project in kleine stukken op. Op die manier hou je meer overzicht over de voortgang. Elke stap neem je op in het portfolio en bespreek je met je begeleider.

Deze fase start op: <input type="text"/>	Deadline inleveren resultaten:
Deze fase eindigt op: <input type="text"/>	
Bijeenkomsten op school Begeleiding PWS <input type="text"/>	
Eerste beoordelingsmoment en voortgangsgesprek	

Inleveren na fase 3

Dit moet er aan het eind van deze fase minstens zijn toegevoegd aan je projectdossier (zie het Werkboek Profielwerkstuk voor achtergrondinformatie, stappenplannen, voorbeelden en templates):

Thema	Informatie	Deliverables
Op weg naar het plan van aanpak/ onderzoeksplan	Voor havo: Wat is het PWS-voorstel versie 2? Wat is een plan van aanpak (niet-experimenteel of experimenteel onderzoek)? Voor vwo: Hoe ziet je onderzoeksplan eruit?	Portfolio voor havo: ☐ PWS-voorstel versie 2 ☐ plan van aanpak (niet-experimenteel of experimenteel onderzoek) voor vwo: ☐ onderzoeksplan
Bijgewerkt logboek	Hoe ziet je logboek eruit? Hoe bereid je je voortgangsgesprek voor?	Logboek ☐ voorbereiding voortgangsgesprek begeleider ☐ logboek bijgewerkt tot en met fase 3

Aanvullende informatie en opdrachten

Deze informatie en opdrachten in het werkboek kunnen je helpen bij het vullen van je projectdossier:

Thema	Informatie	Opdrachten
Onderzoeksvragen	Hoe kom je van onderzoeksonderwerp naar onderzoeksvraag?	☐ Kijk om je heen. ☐ Maak een mindmap. ☐ Formuleer onderzoeksvragen met de 6W+H -vragen.
	Wat is een goede onderzoeksvraag?	☐ Check onderzoeksvraag met het vragenmachientje.
	Wat is het doel van je onderzoeksvraag?	☐ Bepaal het doel van je onderzoeksvraag.
	Hoe kan je je onderzoeksvraag smaller of breder maken?	☐ Poets je vraag op.
	Hoe kom je tot deelvragen?	☐ Maak deelvragen bij je hoofdvraag.
	Hoe formuleer je een hypothese?	☐ Formuleer hypothese(s).
Onderzoeksmethodes	Hoe verzamel je informatie voor je theoretisch kader?	☐ Verzamel informatie voor je onderwerp.
	Hoe check je de betrouwbaarheid van bronnen?	
	Welke onderzoeksmethode(s) gebruik je?	☐ Kies de juiste onderzoeksmethode per deelvraag.
	Kwantitatief of kwalitatief onderzoek?	☐ Kies voor kwantitatief of kwalitatief onderzoek.
Plan van aanpak	Hoe kan ik alvast oefenen?	☐ Oefen droog met een plan van aanpak.
	Hoe maak je een goede planning?	☐ Een verfijnde planning.

	Hoe ziet een teamcontract eruit?	☐ Ondertekend teamcontract.
Vooruitblik	Welk eindproduct lever je op?	☐ Bedenk hoe je eindproduct eruitziet.
	Hoe verloopt het schrijfproces?	☐ Zoek oplossingen voor je schrijfproblemen.
	Hoe helpt de veeglijnmethode bij je schrijfproces?	☐ Maak een Word-bestand aan volgens de veeglijnmethode.
	Wat is een PWS-verslag?	☐ Valkuilen verslag.

Begeleiding

Welke begeleiding kan je vragen in deze fase?

- hulp bij de samenwerking en het maken van afspraken in het team
- feedback over geschikte hoofd- en deelvragen
- meedenken over de middelen die je nodig hebt.
- hulp bij het inschatten van de hoeveelheid werk: is het onderwerp niet te groot of te klein? hoeveel tijd kost iets om te onderzoeken? is het plan van aanpak compleet?
- uitleg over de beoordeling aan het eind van deze fase.

Wat heb je geleerd in fase 3?

Je weet wat jij en je teamgenoten samen gaan onderzoeken voor je profielwerkstuk. Je hebt veel geleerd over onderzoeksvragen en het maken van een plan van aanpak. Je hebt nu een duidelijk beeld van de activiteiten die je met je team gaat uitvoeren voor het profielwerkstuk. Je hebt onderzocht of het haalbaar is om dat allemaal uit te voeren in de tijd die ervoor staat. In de volgende fase kan je van start gaan met het uitvoeren van je onderzoek.

3.4 Fase 4: onderzoeksuitvoering

Na alle voorbereidingen in het plan van aanpak ga je nu echt van start met het uitvoeren van de onderzoeksactiviteiten en het bijstellen ervan. Je verzamelt de benodigde informatie en analyseert en interpreteert die. Tussentijds schrijf je over elke activiteit al stap voor stap in het verslag.

Omdat deze fase lang duurt, lijkt het of er alle tijd is. Maar onverwachte omstandigheden kunnen voor vertraging zorgen. Je bent vaak afhankelijk van de medewerking van anderen, bijvoorbeeld bij interviews en enquêtes. Ook kunnen sommige ideeën lastiger te realiseren zijn dan je dacht. Daardoor kan de samenwerking

in jullie team onder druk komen te staan. Tegelijkertijd is fase 4 een mooie tijd om echt stappen te zetten en veel vooruitgang te boeken. Je ziet de resultaten van alle voorbereiding en dat motiveert zeker wel.

Deze fase start op: <input type="text"/>	Deadline inleveren resultaten:
Deze fase eindigt op: <input type="text"/>	
Bijeenkomsten op school Begeleiding PWS <input type="text"/>	
Tweede beoordelingsmoment	

Inleveren na fase 4

Dit moet er aan het eind van deze fase minstens zijn toegevoegd aan je projectdossier (zie het Werkboek Profielwerkstuk voor achtergrondinformatie, stappenplannen, voorbeelden en templates):

Thema	Informatie	Deliverables
Onderzoeksuitvoering, analyseren en verwerken van gegevens	Hoe ziet de opzet van je PWS-verslag eruit?	Portfolio ☐ eerste opzet PWS-verslag
Bijgewerkt logboek	<ul style="list-style-type: none"> Hoe ziet je logboek eruit? Hoe bereid je je voor op het gesprek met de PWS-begeleider? 	Logboek ☐ voorbereiding voortgangsgesprek begeleider ☐ logboek bijgewerkt tot en met fase 4

Aanvullende informatie en opdrachten

Deze informatie en opdrachten in het werkboek kunnen je helpen bij het vullen van je projectdossier:

Thema	Informatie	Opdrachten
Statistische kenmerken onderzoek	Wat is valide onderzoek?	☐ Ga na hoe je je onderzoek valide maakt.
	Wat is betrouwbaar onderzoek?	☐ Ga na hoe je je onderzoek betrouwbaar maakt.
	Wat is representatief onderzoek?	☐ Maak je onderzoek representatief.
	Wat is wetenschapsethiek, fraude en plagiaat?	☐ Bepaal hoe je ethisch onderzoek doet.
	Wat zijn valkuilen bij het onderzoek?	☐ Breng valkuilen voor je eigen onderzoek in kaart.
Gegevens verzamelen	Hoe zet je een enquête op?	☐ Zet je enquête op.
	Hoe zet je een interview op?	☐ Zet je interview op.
	Hoe zet je een observatie op?	☐ Zet je observatie op.
	Hoe zet je een experiment op?	☐ Zet je experiment op.
	Hoe zet je een ontwerponderzoek op?	☐ Zet je ontwerponderzoek op.
	Hoe zet je een literatuuronderzoek op?	☐ Zet je literatuuronderzoek op.
Gegevens analyseren	Hoe maak je data overzichtelijk?	☐ Controleer of je data overzichtelijk verwerkt hebt.
Gegevens uitwerken en concluderen	Hoe beantwoord je de onderzoeksvragen?	☐ Formuleer conclusies en verwerp of aanvaard je hypothese(s).
	Wat is de verklaring van je conclusie?	☐ Verklaar je conclusie.
	Wat kan er nog worden verbeterd aan je onderzoek?	☐ Benoem de tekortkomingen en geef aanbevelingen voor vervolgonderzoek.

	Wat is de impact van je onderzoek?	☐ Aanbevelingen doelgroep.
	Wat is het antwoord op je onderzoeksvraag?	☐ Geef antwoord op de onderzoeksvraag.

Begeleiding

Welke begeleiding kan je vragen in deze fase?

- hulp bij het verwerken van de onderzoeksgegevens (bijvoorbeeld tips hoe je interviews weergeeft of uitkomsten van een survey verwerkt)
- feedback van je begeleider wanneer het tegenzit en hulp om de planning bij te stellen
- tips om te voorkomen dat je iets te laat inlevert
- tips om te zorgen dat je bronnen correct vermeldt en gegevens controleerbaar maakt
- hulp bij de samenwerking in het team, bijvoorbeeld bij onderlinge afspraken maken en nakomen
- uitleg over de beoordeling aan het eind van deze fase

Wat heb je in fase 4 geleerd?

Aan het eind van deze fase heb je alle onderzoeksmethodes opgezet en uitgevoerd. Je weet of de kwaliteit van jullie onderzoek goed is of niet. Je bent ook gestart met het schrijven van het PWS-verslag. Alle relevante informatie uit de eerdere fases staat er al in.

3.5 Fase 5: verslag en presentatie

In deze fase rond je het PWS-verslag af volgens de richtlijnen en lever je het in bij je begeleider. Daarna maak je met het team een presentatie over de resultaten en brengt die bij een publiek. Je bent vrij in je vorm van presenteren, het meest gangbaar is een publiekspresentatie of een posterpresentatie.

Deze fase start op: <input type="text"/>	Deadline inleveren resultaten:
Deze fase eindigt op: <input type="text"/>	
Data bijeenkomsten op school Begeleiding PWS <input type="text"/>	
Derde beoordelingsmoment	

Inleveren na fase 5

Aan het eind van deze fase moet er minstens het volgende zijn toegevoegd aan je projectdossier (zie het Werkboek Profielwerkstuk voor achtergrondinformatie, stappenplannen, voorbeelden en templates):

Thema's	Informatie	Deliverables
Afsluiting	Hoe ziet je PWS-verslag eruit? Hoe ziet je presentatie eruit?	Portfolio ☐ PWS-verslag ☐ Publiekspresentatie of onderzoeksposter ☐ Eventueel prototype
Bijgewerkt logboek	Hoe ziet je logboek eruit?	Logboek ☐ logboek bijgewerkt voor alle fases

Aanvullende informatie en opdrachten

Deze informatie en opdrachten in het werkboek kunnen je helpen bij het vullen van je projectdossier:

Thema's	Informatie	Opdrachten
PWS-verslag	Welke onderdelen bevat het PWS-verslag?	☐ Schrijf je definitieve verslag.
	Welke schrijfadvisen zijn er?	☐ Check op schrijftips.
	Hoe maak je de tekst op?	☐ Check opmaak.
	Hoe vermeld je bronnen correct?	☐ Maak je bronvermelding.
Presentatie	Hoe bereid je je presentatie voor?	☐ Bereid je presentatie voor.

Begeleiding

Welke begeleiding kan je vragen in deze fase?

- feedbackafspraken met je begeleider, waarin je vragen kan stellen over je voortgang en planning
- duidelijkheid over tussentijdse inlevermomenten/deadlines voor deelopdrachten

Wat heb je geleerd in fase 5?

Aan het eind van deze fase heb je het PWS-verslag afgerond. Je hebt samen met je team een presentatie gegeven over het project en daarna vragen van je begeleider en uit het publiek beantwoord.

3.6 Fase 6: evaluatie en beoordeling

Tot slot van het PWS-proces wordt je werk beoordeeld. Dat hangt nauw samen met je verslaglegging en presentatie. Door tussentijdse beoordelingen (go/no-go-beslissingen) van het projectdossier heb je wel een idee gekregen hoe je ervoor staat. De definitieve beoordeling mag dan ook geen al te grote verrassingen voor je opleveren.

Samen met je team heb je eerst nog een eindgesprek met je begeleider om het hele project te evalueren. De nadruk ligt in dat gesprek op de evaluatie van je onderzoek (proces en product). Ook reflecteer je op wat je van het onderzoek hebt geleerd en welke conclusies je daaruit trekt voor de toekomst. Dit evaluatie- en reflectiegesprek maakt deel uit van de beoordeling.

Deze fase start op: <input type="text"/>	Deadline inleveren resultaten:
Deze fase eindigt op: <input type="text"/>	
Data bijeenkomsten op school: <input type="text"/>	
Data PWS-begeleiding <input type="text"/>	
Datum eindgesprek ter evaluatie (voor de beoordeling)	

Inleveren na fase 6

Aan het eind van deze fase moet er minstens het volgende zijn toegevoegd aan je projectdossier (zie het Werkboek Profielwerkstuk voor uitgebreidere informatie, voorbeelden en invulschema's):

Thema's	Informatie	Deliverables
Afsluiting	<ul style="list-style-type: none"> Hoe ziet je PWS-verslag eruit? Hoe ziet je presentatie eruit? 	Portfolio <ul style="list-style-type: none"> ☐ PWS-verslag ☐ presenteren voor publiek/onderzoeksposter ☐ presenteren ☐ eventueel een prototype presenteren

Bijgewerkt logboek	Hoe ziet mijn logboek eruit?	Logboek ☐ persoonlijk evaluatieverslag leerdoelen ☐ persoonlijke evaluatie en teamevaluatie
--------------------	------------------------------	---

Aanvullende informatie en opdrachten

De volgende documenten kunnen je helpen je bij de afronding van het profielwerkstuk:

Thema's	Informatie	Opdrachten
Beoordelingsformulieren	Waarop worden je activiteiten beoordeeld?	☐ Vul het formulier inleverisen PWS in.
		☐ Vul het beoordelingsformulier inhoud PWS-verslag en -presentatie in.
		☐ Vul het beoordelingsformulier proces PWS-verslag en -presentatie in.
		☐ Vul het beoordelingsformulier bijzondere onderscheidingen in.

Begeleiding

Welke begeleiding kan je vragen in deze fase?

- een eindgesprek ter evaluatie van het hele project

Wat heb je in fase 6 geleerd?

In deze fase heb je het PWS-project geëvalueerd met je team en je docent. En je weet je cijfer. Dat zal vast goed komen na al dat harde werken!

4. Hoe wordt het profielwerkstuk beoordeeld?

Combinatiecijfer

Het PWS wordt afgesloten met een cijfer dat meetelt in het combinatiecijfer. Dat combinatiecijfer bestaat uit het gemiddelde van de eindcijfers van de vakken ckv, maatschappijleer en het profielwerkstuk. Dat cijfer komt op je diplomalist te staan én telt mee in de slaag-/zakregeling.

Beoordelingsmomenten

Bij de beoordeling kijken docenten naar je vooruitgang bij de verschillende leerdoelen in het project. Omdat het PWS-project lang duurt, gebeurt dat niet pas aan het eind, maar na elke fase. Zowel je groei en ontwikkeling in hbo-vaardigheden als de kwaliteit van de resultaten die je uiteindelijk oplevert tellen mee.

Bij het beoordelingsmoment aan het eind van elke fase word je getoetst. Bij sommige fases is dat verplicht. Je krijgt feedback op je voortgang. De PWS-begeleider vertelt wat je nog moet doen om je einddoel te bereiken. Je krijgt niet altijd een cijfer, maar de begeleider beoordeelt wel altijd of het resultaat voldoende is om door te gaan naar de volgende fase. De beoordeling kan dus ook de vorm hebben van een go/no-go-beslissing. Er kan dan ook feedback worden gegeven.

Fase	Type beoordeling	Weging (in te vullen door je school)	Bespreking
fase 1: voorlichting	optionele feedback		schriftelijk
fase 2: oriëntatie/erkenning	optionele feedback		voortgangsgesprek 1
fase 3: plan van aanpak/onderzoek opzetten	go/no-go of cijfer		voortgangsgesprek 2
fase 4: onderzoeksuitvoering	go/no-go of cijfer		voortgangsgesprek 3
fase 5: verslag en presentatie	go/no-go of cijfer		voortgangsgesprek 4
fase 6: evaluatie en beoordeling	feedback		voortgangsgesprek 5

Wat wordt er beoordeeld?

Je begeleider beoordeelt het profielwerkstuk op basis van:

- het projectdossier (logboek en portfolio)
- het verslag
- de eindpresentatie

De PWS-begeleider kijkt ook naar je inbreng bij de tussentijdse bijeenkomsten.

Aan het verslag en het portfolio werk je in elke fase. In elke fase lever je documenten in. Het uiteindelijke cijfer voor het profielwerkstuk wordt bepaald op basis van de vaste beoordelingscriteria (zie de beoordelingsformulieren in paragraaf 6.1. van het Werkboek Profielwerkstuk).

4.1 Beoordeling logboek

In je logboek houd je bij hoe je ontwikkeling op de leerdoelen verloopt en hoe jij en de andere leden van het team samenwerken. Hoe lossen jullie problemen op? Hoe zet je door wanneer het tegenzit? Hoe helpen jullie elkaar? Welke risico's durven jullie te nemen? Wie heeft waaraan het meeste gewerkt? Je ontwikkeling op die leerdoelen kan je in je logboek aantonen.

In je logboek neem je minstens op:

- je persoonlijke leerdoelen en actieplannen
- reflecties op je manier van werken
- de tijd die je besteedt aan alle activiteiten
- de agenda en notulen van elke teambijeenkomst
- verslagen van bijeenkomsten met je begeleider, met gemaakte afspraken
- eventuele actieplannen voor reparaties

Het logboek wordt beoordeeld op een goede beschrijving van alle activiteiten tijdens het project en de daaraan bestede tijd.

4.2 Beoordeling portfolio

Het portfolio bevat per fase onderdelen die beoordeeld worden. Je werkt toe naar het PWS-verslag en -presentatie.

4.3 Beoordeling verslag

Het verslag wordt beoordeeld op:

Inhoud – probleemoplossing en communicatie:

- kwaliteit en diepgang van het onderzoek
- duidelijkheid van de beantwoording van de hoofdvraag
- effectiviteit: hoe goed worden het proces en de resultaten beschreven?
- efficiëntie: focus op hoofdzaken

Proces – houding en gedrag:

- verantwoordelijkheid en initiatief
- leergierigheid en goede werkhouding
- samenwerking met teamgenoten
- reflecteren

4.4 Beoordeling presentatie

De teampresentatie wordt beoordeeld op organisatie en communicatie:

- professionele organisatie en uitvoering van de presentatie
- evenwichtige rolverdeling: elk teamlid presenteert iets
- overtuigend overbrengen van de boodschap
- goede beantwoording van de vragen van de begeleider

4.5 Extra onderscheidingen

Je kan als team extra onderscheidingen krijgen voor teamspirit en de kwaliteit van het onderzoek en de presentatie. Ook is er een individuele projectprijs voor het beste vooronderzoek. Meer informatie vind je in het Werkboek Profielwerkstuk.

Zelf mag je een begeleider nomineren voor een extra onderscheiding als die je team heel goed heeft begeleid. Daarbij let je erop of je begeleider geduldig, inspirerend, aanmoedigend en behulpzaam is geweest.

4.6 Herkansing

De herkansing heeft in eerste instantie plaats in de vorm van een reparatie in de volgende fase. Bijvoorbeeld als je voor een onderdeel van het profielwerkstuk wel een voldoende hebt gehaald, maar er nog iets ontbreekt in het projectdossier. Opdrachten die onvoldoende of no-go zijn, moeten eerst een positief oordeel krijgen voordat je door mag naar de volgende fase. Je bespreekt met je begeleider wat je nog moet doen en wanneer je dat inlevert. Je maakt een actieplan voor je team en voor jezelf om dat te realiseren.

Hele project herkansen

Mocht het niet lukken om door reparaties een voldoende te halen voor je profielwerkstuk, dan kan je gebruik maken van de herkansingsregeling. Je moet het profielwerkstuk minimaal afsluiten met een 4 om te slagen voor je eindexamen. Hopelijk wordt het resultaat veel beter!